

ADRIANA
BITTEL

CANALE, CANALIZĂRI

Pe vremea când biletul de cinema costa doi lei și nu mulți aveau televizor la noi, mi se părea fantastic să poți vedea un film acasă, «întinsă leneșă pe canapea», sau să transformi evenimentul solemn al mergerii la teatru sau oarba ascultare a pieselor la radio într-o bucurie decrispată și vie (în copilărie, datorită teatului la microfon, credeam că actorii trebuie să poarte nume ciudate, că sînt ființe ciudate, din altă lume, numite Forieterle, Clodibertola, Beatefredanov, Geobarton — habar n-aveam unde se termină prenumele și începe numele, erau doar voci, și ce voci, căpătînd zeci de imaginate chipuri).

De atunci mi-a rămas o replică dintr-un film al cărui titlu și subiect le-am uitat, cred că era o comedie nesovietică: «Mama nu e singură, e cu televizorul». A fi cu televizorul — pe vremea aia cînd ni se cerea să ne jurăm «pe cuvîntul meu de pionier», cînd ascultam seara în ilegalitate (snobism, cosmopolitism, decadență) muzică la Radio Monte Carlo și o fustă de tergal «din pachet» era culmea eleganței — constituia o plenitudine, o posibilitate tot atît de ipotetică și născătoare de reverii ca un cîștig la loto.

Dacă mi s-ar fi zis că peste ani și ani voi schimba canalele, între sastiseală și nerăbdare, de la vorbărie și reclame la clipuri zgomotos amețitoare și de acolo, francofoni cu dispensă, la dezbateri despre emanciparea femeii în Algeria, anticipația m-ar fi năucit.

Dar de ce să mă întorc atît de mult în timp, nu sînt nici doi ani de cînd, ca alternativă la exasperantele coruri, discursuri și recitări aveam — și cum le mai urmăream — **Caracatița** cu purici, Studio hics dublat, tragerile Toto și meciurile la bulgari, teledjurnalul lor care ne exersa puterea de deducție și ne transforma încet dar sigur în bulgarofoni invidioși pe galantarele cu salam, libertatea cîntăreților de a se zbițui cum le vine și îngăduința de a arăta icoane, biserici, slujbe religioase. Nici prin cap nu ne trecea să obiectăm că prezentatoarea știrilor externe e urîțică, o admiram cum vorbește liber, nu înțelegeam mare lucru din interviurile armeanului lor, dar ele aveau o anume dinamică a încolțirii, o spontaneitate cum nu se mai văzuse la noi pe post, iar bărbosul prezentînd afișul cinematografic sofioț, cu ultimele noutăți occidentale, ne crea cea mai bună părere despre perestroika în cultură.

Acum, după deschiderea în unghi obtuz creată de revoluție sau cum să-i zic, schimbarea de psihologie cere, pretinde, impune să nu ne mai mulțumim cu pușin. Inlocuirea lui Popescu și Marinescu citind că a început campania de recoltare a orzului și că la Constanța s-a inaugurat o nouă linie de tramvai, cu Hamza și Neagu citind morocănos exact aceleași «știri» te îmbrîncește înapoi și atunci apeși butoanele spre fracuzii relaxați și prietenoși care informează mai ales cu imagini alerte, neuitînd nici o clipă să-ți se adreseze. Ei nu-ți dau impresia că îndeplinesc o corvoadă plicticoasă pentru a cîștiga o piine, ci că le face plăcere să-ți arate ce se mai întîmplă prin Franța și prin lume, ca într-un joc cu miză afectivă, la care le ești partener.

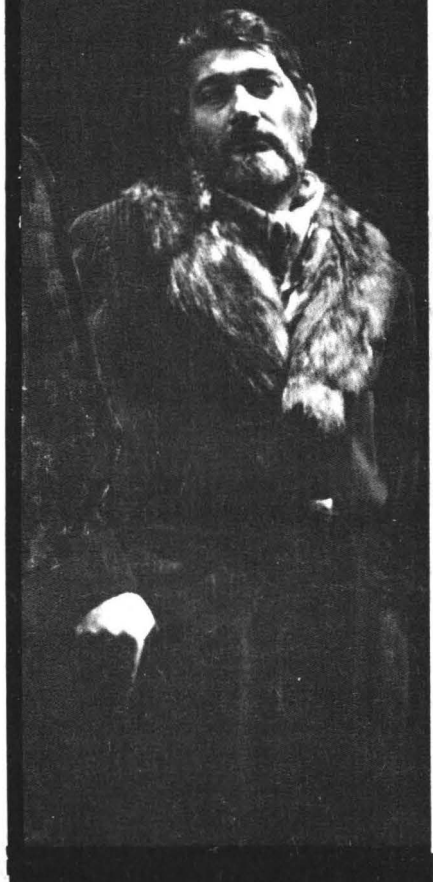
De ce să stai să ascuți pe imagini sărace și clișeizate (ah, candelabrele și buchetele și magnetofonul mergînd) păreri d-nei Beclean despre evenimentele interne ale săptămîinii, păreri coincidente pînă la suprapunere cu ale purtătorului de cuvînt al guvernului dar mai feminin-pătimașe — creînd o voită confuzie între emisiunile de opinie și propagandă și cele de informare obiectivă —, cînd ai la dispoziție ziarele de diverse orientări, radio-ul și propria experiență?

Mă tem că, datorită «videomagazinelor» cu comperaje dezlîtate și nesărate, meselor rotunde-plate și emisiunilor culturale didactice monotone vom fi în curînd mult mai bine informați în privința problemelor care-i preocupă pe francezi și mai familiari cu personalitățile și noutățile lor decît cu ale noastre. Televiziunea română nu numai că nu poate suporta o asemenea concurență, dar nici nu se străduiește să o facă, măcar recitîndu-și realizatorii și înlăturîndu-i pe cei iremediabil rămași în scheme de gîndire perimate. Eu una, în locul conducerii TV, aș da următorul anunț: «Căutăm persoane inteligente, cultivate, simpatice, cu prezență agreabilă și prezență de spirit, cu simțul umorului și simțul măsurii, buni cunoscători ai limbii române și ai psihologiei telespectatorului. Mizantropii, sentimentalii și impositorii sînt excluși».

Sună a anunț matrimonial, dar ce altceva decît o conviețuire este azi relația noastră cu televizorul și în ce singurătate de neconceput ne-ar prăbuși divorțul de el?

Oricît de plăcute ar fi documentarele, filmele cu Annie Girardot sau divertismentele de pe Canal 5, totdeauna se găsește cineva din casă să spună «hai să vedem ce mai e la noi». Și la noi e un film preluat de la francezii

Moartea unui artist

OCTAVIAN LĂLUȚ

Putea să joace orice rol, a și jucat foarte mult în cei treizeci de ani cît a slujit neîntrerupt scena Teatrului Național din Cluj. Nu a fost o vedetă; sînt mari actori care nu intră rapid și triumfal în conștiința publicului, poartă că nici nu vor asta — lumea teatrului este doar plină de ciudățenii. Nu a făcut din fragila sa viață un punct de atracție, se ferea parcă de curiozitatea oamenilor. Nu a acceptat niciodată să i se spună maestre, deși și-ar fi meritat cu prisosință o asemenea recunoaștere; se comporta simplu, îi plăcea să aibă grijă de cei doi copii ai săi, inventa rețete culinare și se întorcea de la vînătoare cu o mulțime de povești vînătorești. A avut naivitatea să iasă cu pușca la revoluție, să lupte împotriva teroriștilor: ce a mai pătîit și atunci, din cauza confuziilor!...

În lumina reflectoarelor, se întîmpla cu el o uimitoare metamorfoză, chiar și colegii rămîneau de multe ori surprinși; întruchipa personaje total diferite de firea lui obișnuită, împrumuta identități nebănuite, nu își alegea partiturile, nu ridica pretenții absurde. Ar fi stat toată ziua în teatru. Aici, pe scenă, apărea el cu ade-vărat, marele artist, puternic și pur.

TEATRUL NAȚIONAL CLUJ

CU OCHIUL LIBER